

Marcin Stanisław Wilga

NOWE STANOWISKA SUCHOGLÓWKI KOROWEJ *PHLEOGENA FAGINEA* (FR.: FR.) LINK W OKOLICY SAMBOROWA (TRÓJMIEJSKI PARK KRAJOBRAZOWY)

New localities of *Phleogena faginea* (Fr.: Fr Link) in the vicinity of Samborowo (Trójmiejski Landscape Park)

ABSTRAKT: W artykule opisano pięć nowych stanowisk suchogłówki korowej *Phleogena fagina* w rejonie doliny Samborowo w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.

SŁOWA KLUCZOWE: *Phleogena faginea*, Basidiomycota, Red List of Macromycetes, Trójmiejski Landscape Park, northern Poland

ABSTRACT: The paper present five new localities of *Phleogena faginea* in the area of Samborowo valley in Trójmiejski Landscape Park.

KEY WORDS: *Phleogena faginea*, Basidiomycota, Red List of Macromycetes, Trójmiejski Landscape Park, northern Poland

Wstęp

Suchogłówka korowa *Phleogena faginea* (Fr.: Fr.) Link (macromycetes) jest zaliczana do grzybów podstawkowych Basidiomycota, podtypu *Pucciniomycotina*, klasy *Atractiellomycetes*, rzędu *Atractiellales*, rodziny *Phleogenaceae* i wymieniana jako jedyny przedstawiciel swojego rodzaju. Gatunek występuje zarówno w strefie klimatu umiarkowanego, jak i tropikalnego, m.in. w Eurazji, obu Amerykach, Australii, Nowej Zelandii (Wojewoda i Komorowska 1997, Wojewoda et al. 1999, Szczepkowski et al. 2008, 2009).

Grzyb jest saproksylobiontem rosnącym w Polsce przede wszystkim na korze i drewnie drzew liściastych, wyjątkowo iglastych, m.in. na grabie zwyczajnym *Carpinus betulus* (najwięcej notowań), buku zwyczajnym

Fagus sylvatica, klonie zwyczajnym *Acer platanoides*, olszy czarnej *Alnus glutinosa*, leszczynie pospolitej *Corylus avellana*, topoli osice *Populus tremula*, dębie szypułkowym *Quercus robur*, brzozie brodawkowatej *Betula pendula* oraz na świerku pospolitym *Picea abies* i in.; w sumie stwierdzono występowanie tego grzyba na 14 gatunkach dendroflory (Wojewoda 2003, Szczepkowski et al. 2009). Odnotowano go również na ryzomorfach opieńki *Armillaria* sp. oraz owocnikach hubiaka pospolitego *Fomes fomentarius* (Szczepkowski et al. 2008).

Mimo dość szerokiego rozpowszechnienia suchogłówki korowej w świecie oraz zasiedlenia szeregu substratów, uważana jest ona ogólnie za gatunek stosunkowo rzadki. W niektórych krajach, np. w Niemczech, Szwecji i Polsce, została umieszczona na

czerwonej liście grzybów zagrożonych; w Polsce ma ona status gatunku wymierającego – E (Wojewoda i Ławryniewicz 2006).

Do niedawna gatunek był znany w kraju wyłącznie z lasów naturalnych, położonych głównie w obrębie parków narodowych i rezerwatów przyrody (Wojewoda i Komorowska 1997, Wojewoda et al. 1999, Wojewoda 2003). W 1979 r. wymieniono jedynie 6 krajowych stanowisk – 5 z Puszczy Białowieskiej i jedno z Puszczy Augustowskiej. W dwóch opracowaniach Szczepkowskiego et al. (2008, 2009) opisano 19 i następnie 31 nowych stanowisk, zlokalizowanych również w lasach gospodarczych, a nawet na terenie antropogenicznym – w parku miejskim w Warszawie. Obecnie w literaturze podawanych jest 78 współczesnych stanowisk, z których *gros* znajduje się w parkach narodowych i w rezerwach przyrody (lub przy ich granicach), a tylko nieliczne w lasach gospodarczych. Dwa stanowiska zostały uznane za historyczne (Szczepkowski et al. 2008, 2009).

Opis gatunku

Suchogłówka korowa tworzy niewielkie owocniki przypominające buławki, o wysokości do 12 mm, złożone z główki o średnicy 1-5 mm i trzonka 8 x 1,5 mm. Główka ma różny kształt – może być kulista, lekko spłaszczona lub fasolkowata. Młode owocniki są białawe, ochrowe lub szarawe, a dojrzałe brązowe. Wyrastają zwykle w skupieniach liczących od kilku do kilkuset owocników i tworzą często dość regularne rzędy. Dojrzałe owocniki wydzielają charakterystyczny zapach przyprawy maggi. Zarodniki są kuliste lub zbliżone kształtem do kuli, grubościennne, gładkie, ochrowe do jasnobrązowych, o wymiarach: 4,5-10 x 4,5-9 μm. Podstawki są cylindryczne, podzielone 1-4 poprzecznymi przegrodami (Wojewoda 1977, 1981, Szczepkowski et al. 2008, 2009).

Owocniki wyrastają na korwinie, w splekaniach kory lub na murszejącym drewnie pniaków, pni lub konarów martwych lub zamierających, rzadko żywych drzew (ryc. 1).

Ryc. 1. Owocniki suchogłówki korowej *Phleogena fagina*. Fot. Marcin S. Wilga

Fig. 1. Fructification of *Phleogena faginea*. Photo Marcin S. Wilga